

Motion till riksdagen 2025/26:2510

av **Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)**

Fisket i Skåne

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av fortlevnad för det småskaliga fisket och husbehovsfisket i Skåne och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten samt länsstyrelsen om att det småskaliga fisket samt husbehovsfisket inte ska vara förbjudet längs Skånes kuster och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bakomliggande faktorer för att överväga att ge ett förnyat reviderat uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten samt länsstyrelsen att ta om beslutet om förbud av husbehovsfisket i Öresund och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten får i uppdrag att utveckla en modell för hållbart fiske inom skyddade områden baserad på den finska modellen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nätfiske och civilberedskap längs kusterna och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det skånska fisket har uråldriga traditioner som sträcker sig tillbaka till stenåldern längs den skånska kusten med ett pärlband av fiskehamnar. Det finns en tradition och ett arv som knyter an till dagens samhälle.

Det småskaliga kustfisket har varit och bör fortsätta få vara en naturlig och viktig del av Skåne. Olika yrken och företag har uppkommit genom fisket, till exempel båtbyggande. Dessa företag lade tillsammans med andra företag grunden för växande livskraftiga samhällen längs kusten. Fisket är därför en viktig länk till kustbefolkningens historia och kultur. Det kulturhistoriska arvet har förts vidare genom arv och tradition och de västskånska hamnarna längs Öresund har blivit byns naturliga samlingspunkt.

Husbehovsfisket är starkt förknippat med båtbyggande och de nordiska träbåtarna är en träbåtstradition som används av fiskarna. Att ha sin båt i hamnen för att fiska innebär såväl närvaro som arbetsinsats med att hålla hamnarna levande och igång året runt. Det får inte tappas bort. Att bygga båtar med klinkerbyggnadstekniken är ett immateriellt världsarv klassat av Unesco och är ett utdöende hantverk som håller liv i traditionen så länge husbehovsfiskarna fortsätter fiska.

På den östra sidan av Skåne finns på samma sätt en tradition i fisket. Kustkommunen Simrishamn med staden och kustbyarna har på samma sätt som fiskesamhällena längs Öresund en historia starkt förankrad i fisket. Sillfisket är anledningen till att Simrishamn fick sina stadsprivilegier under Hansatiden. I dag har man en fiskenäring som fortfarande lever, men det är knappt mer än så.

Fisket sker hållbart, men det krävs rätt förutsättningar i havet och hållbara livskraftiga bestånd av fisk samt rätt förutsättningar på land för att kunna landa och sälja fångsten. Det behövs en värdeskapande landsbygdsutveckling och ett humankonsumtionsinriktat svenskt fiske för att ta vara på en uthållig livsmedelsstrategi.

När vi vänder blicken mot den danska sidan ser vi att det dagligen i Helsingör går att köpa nyfångad fisk i vanliga livsmedelsaffärer. På samma sätt borde det på den svenska sidan vara en strategi med det småskaligt uthålliga fisket för att få in färsk fisk i dagligvaruhandeln och till restauranger inom besöksnäringen och turismen samtidigt som det småskaliga fisket blir en viktig del av den civila beredskapen i den svenska livsmedelsstrategin för att klara livsmedelsproduktionen under förhållanden så som krig. Därför behöver vårt land nya typer av distributionsvägar för färsk, eller fryst, fisk. Att möjlig-

göra för fler små beredningsindustrier på samma vis som det fungerar på andra sidan Öresund i Danmark bör därför vara av intresse för Sverige.

Att dessutom för svenskt vidkommande se på det småskaliga fisket som en del av det närodlade så som vi anammat gårdsförsäljning inom jordbruket med ledord som ”från hav till bord” och ”dagens fångst” ger perspektiv på möjligheter i vårt land.

Det småskaliga fisket brottas med utmaningar som fisketryck i Östersjön kombinerat med utbredning av skarv och säl. Forskning från Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, visar på att fisketrycket på framförallt sill och strömming behöver minska i Östersjön för en anpassning till en långsiktigt ekologiskt hållbar nivå. När Östersjön inte mår bra så påverkar det också rörelse i djurlivet över till Öresund.

SLU har tagit fram en rapport kring husbehovsfisket till Havs- och vattenmyndigheten (HAV) för att kontrollera hur mycket fisk som landas och den borde ha legat till grund för beslut från HAV. Det småskaliga kustnära husbehovsfisket längs Öresund som myndigheten HAV och Länsstyrelsen i Skåne rekommenderat den förra regeringen att stänga ned och förbjuda saknar evidens. Myndigheten lyfter fram olika bevarandevärden i sitt förslag till förbud som bygger på förekomsten av tumlare, knubbsäl och gråsäl. Men enligt den så kallade rödlistan som publicerades för tre år sedan betraktas både tumlare och knubbsälar som livskraftiga i Västerhavet och gråsälen likaså. I en sammanfattning från SLU daterad 2022-05-28 med rubriken ”Säl och skarv i Öresund – Kort sammanfattning från Kustfiskeseminarium 2022-05-28” står följande att läsa: ”Kunskapen om säl och skarv i Öresundsregionen är alltså bristfällig. Förutom mer detaljerad information om hur antalet sälar och skarvar varierar mellan områden och säsonger saknas det framför allt information om djurens födoval, d.v.s. vilka fiskarter och -storlekar som ingår i dieten, samt i vilken omfattning Öresund används som ett fodosöksområde för säl och skarv från närliggande områden.”

Därför har då inte heller dessa aspekter beaktats när myndigheten HAV ger förslag på direktiv till beslut kring fisket och Öresund. Beslutet att förbjuda allt garnfiske i Laholmsbukten, Skälderviken och norra Öresund bygger inte på fakta eller kunskap om hur det kustnära fisket påverkar bestånden av fisk, sjöfågel och tumlare. Detta underlag saknas hos myndigheten. Det är allvarligt. Enligt EU-rätten är det upp till varje medlemsland att bestämma hur man ska implementera ett direktiv så att målen uppnås för gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet. Det förutsätter dock att det finns en beviskedja med lagstöd för beslutet.

Öresund delas delvis med vårt grannland Danmark som då inte har infört förbudet mot husbehovsfiske och därför har man då inte heller kunnat genomföras förbud mer än i Skälderviken ännu på den svenska sidan. Att det var husbehovsfisket som skulle stoppas som åtgärd på svensk sida behöver granskas och därför behöver hela beslutet om åtgärden följas upp.

Sverige bör ta vara på det arbete och den modell som grannlandet Danmark använder sig av. Där går det alldeles utmärkt att låta olika intressen kombineras sida vid sida inom ett och samma område, så bör också ske i Sverige.

Sverige bör då inte heller gå längre än nödvändigt i att förbjuda hållbara lokala verksamheter – särskilt inte då även Finland, lyckas kombinera biologisk mångfald och levande kustsamhällen. En mer balanserad tillämpning skulle stärka både miljömål och lokal ekonomi, samt öka legitimiteten i havsmiljöskyddet.

I Finland tillåts småskaligt kustnära fiske i många skyddade områden, så länge det sker på ett hållbart sätt. Bedömningen av påverkan görs plats- och art-specifikt, och man tillämpar principen om samverkan mellan lokalt fiske och bevarande.

Lokala fiskekooperativ involveras i förvaltningen, vilket skapar lokal acceptans och långsiktig förvaltning snarare än konflikt. Myndigheterna tolkar att bevarande- och bruksintressen kan samexistera, så länge påverkan bedöms som låg eller hanterbar.

EU-direktiv ger medlemsländer viss nationell flexibilitet i tillämpningen.

Finland har valt en mer pragmatisk och lokalt förankrad tolkning och det vill vi se nationellt i Sverige också.

Vi vill att det görs en översyn av tolkningen av EU:s miljölagstiftning i fråga om småskaligt fiske i fredade marina områden, med syfte att möjliggöra sådan verksamhet så att det fungerar med bevarandemål.

Regeringen bör också uppdra åt Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten att i samråd med lokala aktörer utveckla modeller för hållbart fiske inom skyddade områden – baserat på den finska modellen.

Med beaktande av att de lokala förhållandena inte heller är de som framkommer av anledningen till förslaget om förbud med hänvisning till tumlarbestånd och EU behöver HAV och Länsstyrelsen i Skåne få ett uppdrag att göra ett omtag med lokalt fokus där bevarandeåtgärder i marina skyddade områden ska vara relevanta och ändamålsenliga.

Förslag till bevarandeåtgärder behöver tas fram utifrån vetenskapliga underlag och fiskeregleringar utformas i samråd med intressenter. Det går alldeles utmärkt att kombinera tumlare och husbehovsfiske i Öresund och att ge förutsättningar för småskaligt fiske i Östersjön. Det finns alla möjligheter att hitta en lösning som inkluderar husbehovsfisket för den svenska kulturhistorien, levande landsbygd och kust med besöksnäring och turism. Konceptet med tradition, arv, levande kust och hav är förenligt med närproducerad fisk, livsmedelsstrategi och civilförsvar i symbios. I de fall det finns kvar skrivningar till myndigheter om att ingen mänsklig påverkan får förekomma bör dessa tas bort då de är orimliga och dessutom är det högst rimligt att vår kulturhistoria ska inrymmas i den lokala livsmiljön. Detta bör regeringen överväga att ge ett tydligt uppdrag om till myndigheten HAV och Länsstyrelsen i Skåne så att husbehovsfisket och det småskaliga fisket kan fortsätta. Där det närodade och lokala livsmedelsfisket med humankonsumtionsinriktning för svensk fiskberedning får ett ökat fokus med förutsägbarhet, blir mer ekonomiskt robust och ger en ökad flexibilitet. Det skapar i sin tur förutsättningar för en generationsväxling och en förändrad syn på ekologin i yrkesfisket.

Det pågår en utredning ”En modern fiskelagstiftning” SOU25:89 volym 1 och 2 och den tar inte i beaktande civilberedskap. Frågan om den svenska beredskapen är vårt i särklass viktigaste instrument när det kommer till livsmedelsförsörjning och att det går att använda nätfångst längs kusten i tider av kris. När uppdraget gavs var beredskap ännu inte en stor fråga och ingick inte i uppdraget, vilket säkert skulle ha gjort om det var i dag. Därför bör inte frågan kring nätförbud vara en del av lösningen för fritidsfiske längs Öresund och andra kuster. Det skulle vara att sätta krokben för sig själv som land.

I EU bestämmelser om fiskeredskap så framgår det tydligt att medlemsländerna ges utrymme för egen lagstiftning. Här bör regeringen noga överväga att inte överimplementera lagstiftning utan ge Sverige rådighet över fisket med nätanvändning.

Denna motion står samtliga skånska moderata riksdagsledamöter bakom.

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Ulrika Heindorff (M)

Noria Manouchi (M)

Peter Ollén (M)

Ludvig Ceimertz (M)

Boriana Åberg (M)

Lars Johnsson (M)

Emma Ahlström Köster (M)

Lars-Ingvar Ljungman (M)